

Nadere informatie:

- Het Handboek Ondernemen 2010 kunt u gratis bestellen bij de Belastingdienst: www.belastingdienst.nl/download/1042.html.
- U kunt de echtheid van een Verklaring arbeidsrelatie (VAR) telefonisch controleren bij het Landelijk Coördinatiepunt VAR van de Belastingdienst. Om te controleren of een VAR authentiek is, kunt u rechtstreeks bellen met: 088 - 151.10.00.
- De factuurvereisten kunt u vinden op de site van de Belastingdienst: www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_btw/ondernemen_btw-14.html#P142_15799.
- De diverse Kamers van Koophandel in Nederland organiseren regelmatig seminars voor zowel opdrachtgevers als ZZP'ers over allerhande juridische, fiscaalrechtelijke en administratieve zaken rond het uitbesteden van werk en het inlenen van arbeidskrachten. Voor meer informatie raadpleeg: www.kvk.nl/agenda.

EXTERNE VERSLAGGEVING

Onderhanden projecten

2010-224

Door: drs. P.W.A. Kasteleyn EMFC RC

Bij de bouw van gebouw, brug of maatwerksoftware is er veelal sprake van onderhanden projecten. Het gaat hier om een overeenkomst met derden voor de constructie van een actief waarbij de uitvoering betrekking heeft op meerdere verslaggevingsperiodes. De verwerking van onderhanden projecten in de jaarrekening valt onder Richtlijn 221 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Opbrengsten en kosten

De opbrengsten van projecten bestaan meestal uit contractueel vastgelegde bedragen, eventueel aangevuld met opbrengsten uit meerwerk of andere vergoedingen en claims.

Projectkosten zijn :

1. Kosten die direct op het project betrekking hebben:
  - personeelskosten voor werknemers die aan het project werken;
  - constructiematerialen;
  - afschrijvingskosten op installaties die voor het project worden gebruikt;
  - kosten van ontwerp en technische assistentie;
  - geschatte kosten van herstel en garantie;
  - claims van derden.
2. Kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten, mits dit op een systematische en consistente manier gebeurt:
  - acquisitiekosten, vanaf het moment dat het waarschijnlijk is dat de opdracht zal worden verkregen;
  - verzekeringskosten;
  - overhead van projectactiviteiten.

Algemene overheadkosten, verkoopkosten en onderzoeks- en ontwikkelingskosten waarvoor geen vergoeding is overeengekomen, maken geen deel uit van de projectkosten.

De gerealiseerde projectopbrengsten worden in beginsel als *netto-omzet* in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd (functionele model). Een alternatieve presentatie is als *wijziging in onderhanden projecten* (categoriale model). In dit geval worden in het jaar van de oplevering van het project de totale projectopbrengsten als netto-omzet gepresenteerd met terugneming door middel van de wijziging in onderhanden projecten. Het saldo van de netto-omzet en de wijziging in onderhanden projecten is *projectopbrengsten*.

Winst en verlies

Tussentijdse winstneming op onderhanden projecten is afhankelijk van de mate waarin de winst op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat.

Als het resultaat van een onderhanden project op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat, moeten de projectopbrengsten en projectkosten naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum worden genomen (percentage of completion). De methode om de mate van projectvoortgang te bepalen is door (een combinatie van) opmeting van de gereedgekomen projectdelen, de afronding van een contractfase of door het aantal bestede uren. Het is niet toegestaan de werkvoortgang op basis van de gefactureerde termijnen aan de opdrachtgever te bepalen. Deze betalingen hebben immers lang niet altijd een relatie met de prestaties die zijn verricht.

Als het resultaat van een project *niet* op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat moeten (volgens de methode percentage of completion with zero profit):

- de opbrengsten alleen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten;
- de kosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Voorbeeld winstneming

Gegevens:

Een bouwonderneming heeft een contract voor de bouw van een spoorlijn.

Aanneemsom: 80

Verwachte kosten: 70

Geschatte bouwperiode: vier jaar

Jaar	Projectkosten	Mate van gereedheid
1	20	30%
2	25	65%
3	10	80%
4	15	100%

Uitwerking

Dit leidt tot de volgende winstneming als de projectresultaten betrouwbaar kunnen worden bepaald:

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Totaal
Netto-omzet	24	28	12	16	80
Kosten	20	25	10	15	70
Winst	4	3	2	1	10

(NB Netto-omzet is de mate van gereedheid x aanneemsom)

Dit leidt tot winstneming aan het einde van het project als de projectresultaten niet betrouwbaar kunnen worden vastgesteld:

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Totaal
Netto-omzet	20	25	10	25	80
Kosten	20	25	10	15	70
Winst	0	0	0	10	10

Het is mogelijk dat gedurende de looptijd van het project de betrouwbaarheid van de voortgang van het project verandert. De effecten hiervan moeten als schattingswijziging worden verwerkt in het jaar waarin dit gebeurt, waarbij (cumulatieve) posten uit voorgaande jaren worden ingehaald.

Stel: vanaf jaar drie is de schatting betrouwbaar te stellen

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Totaal
Netto-omzet	20	25	19*	25	80
Kosten	20	25	10	15	70
Winst	0	0	2	1	3
Schattingswijziging	-	-	7	-	7

* (baten: 80 x gereedheid: 80%) cumulatieve omzet voorgaande jaren -/- jaar 1: 20 -/- jaar 2: 25)

Het omgekeerde is overigens ook mogelijk: in de eerste jaren lijkt een schatting wel mogelijk, maar later in het project is de voortgang niet meer te bepalen. Dit kan betekenen dat eerder genomen winsten worden teruggenomen.

Als er een verlies wordt verwacht op een project, dan moet hiervoor een voorziening worden gevormd. Het gehele verlies moet ten laste van het resultaat worden gebracht in de periode waarin het verlies ontstaat.

Deze voorziening is nodig onafhankelijk van de vraag of het werk al dan niet is begonnen, het stadium waarin het project verkeert of het bedrag aan winst op andere projecten.

Balans

De presentatie van het onderhanden werk van een project vindt plaats onder aftrek van eventueel gedeclareerde termijnen. Het heeft de voorkeur hierbij projecten met een positief saldo als onderhanden project op de balans te verantwoorden en met een negatief saldo als schuld. Eventueel mag ook het gesaldeerde saldo als onderhanden project of als schuld op de balans verwerkt worden (onder RJ). Als gesaldeerd wordt verantwoord moeten de positieve en negatieve saldi alsnog in de toelichting op de balans worden verantwoord.

Voorbeeld balansverwerking

Gegevens:

Een onderneming heeft twee projecten:

	Gerealiseerde projectkosten en toegerekende winst	Gedeclareerde termijnen	Saldo
Project X	200	-100	100
Project Y	100	-150	-50
Totaal	300	-250	50

Het heeft de voorkeur een bedrag van 100 op te nemen als onderhanden projecten en 50 als schuld. Eventueel mogen de projecten gesaldeerd met een bedrag van 50 als onderhanden projecten op de balans worden opgevoerd (en in de toelichting gespecificeerd).

De voorkeurmethode (afzonderlijke opname op de balans) leidt tot balansverlenging bij een gelijkblijvend eigen vermogen en daarmee tot een verslechtering van bijvoorbeeld de solvabiliteit.

Toelichting

De toelichting op de winst-en-verliesrekening moet bevatten:

- de opbrengsten uit onderhanden projecten;
- de gebruikte methode voor de verantwoording van projectopbrengsten;
- de gebruikte methode voor de bepaling van de mate van verrichte prestaties bij de uitvoering van onderhanden projecten.

De toelichting op de balans moet bevatten:

- het cumulatief totaal van de verantwoorde projectopbrengsten;
- het totaal van de ontvangen voorschotten;
- het totaal van de bedragen die opdrachtgevers hebben ingehouden op termijnfacturen (bijvoorbeeld omdat er tekortkomingen zijn die nog niet zijn opgelost).

BERICHTEN

Grote beleggers willen meer informatie in jaarverslagen beursgenoteerde ondernemingen

Beursgenoteerde ondernemingen zouden meer informatie moeten verschaffen over hun financiële strategie, zoals het dividendbeleid, naar welke kapitaalstructuur de onderneming op lange termijn toe wil groeien en wat het beleid is t.a.v. de inkoop van eigen aandelen. Ook zou inzicht moeten worden gegeven in de financiële ratio's waaraan de onderneming vanuit kredietovereenkomsten moet voldoen. Dit schrijft Eumedion, de belangenorganisatie van institutionele beleggers op het terrein van corporate governance, in haar jaarlijkse speerpuntenbrief die naar de 75 grootste Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen is gestuurd. De speerpuntenbrief bevat onderwerpen die de bij Eumedion aangesloten deelnemers graag onder de aandacht van de ondernemingen willen brengen en die zij in de discussies buiten dan wel op de aandeelhoudersvergadering mogelijk aan de orde zullen stellen.

Speerpunten 2010

De aanbevelingen die dit jaar worden gedaan hebben betrekking op de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening en hebben tot doel de belegger meer inzicht te verschaffen in met name de (financiële) risico's voor de onderneming. Ondernemingen worden in dat kader onder meer verzocht in het jaarverslag een beschrijving op te nemen van de voornaamste risico's gerelateerd aan de strategie van de onderneming, waaronder ook risico's t.a.v. het milieu- en sociaal beleid van de onderneming. Voorts verdient het aanbeveling om meer transparantie te scheppen t.a.v. dochtermaatschappijen die wel volledig worden geconsolideerd, maar niet geheel in eigendom zijn. Ten slotte worden de ondernemingen daarbij opgeroepen om kerncijfers als omzet, operationele winst, afschrijvingen, schuld en kas op 'proportionele' basis te rapporteren, waardoor aandeelhouders een beter oordeel kunnen vellen over de financiële leverage van de groep.

(Bron: Eumedion)